



יחידה
למנהל
ולוגיסטיקה

מידע לעובד/ת חדש/ה בטכניון בנושא נגישות¹

תקנות המועצה להשכלה גבוהה לנגישות השירות לאנשים עם מוגבלות נכנסו לתוקפן בנובמבר 2018. עובדי הטכניון נחשבים ל"נותני שירות" קלאסיים כיוון שהם נמצאים באינטראקציה פנים אל פנים במשרדים, מדברים עם סטודנטים בטלפון, מעבירים הדרכות פרונטאליות והרצאות באולמות קטנים או גדולים ועל כן נדרש מהם להיות מודעים לנושא מתן שירות נגיש על כל גווני המוגבלויות השונות.

הטכניון פועל רבות על מנת להנגיש את המרחבים הפיזיים והשירותיים של הכיתות וסביבת החוץ לכול סוגי המוגבלויות. במסגרת פעילות זו, תעברו בחודשים הקרובים הדרכה כיצד יש לתת שירות נגיש לסטודנטים עם מוגבלות. עד להשתתפותך בהרצאה, ברצוננו להביא לידיעתך את עיקרי ההיבטים שחשוב שעובד/ת חדש/ה בטכניון יהיה מודע להם:

- ▶ חל איסור מפורש להפלות סטודנט עם מוגבלות ואין פוגעים בזכותו לנגישות.
- ▶ חלה חובה לאפשר לסטודנט גישה למקום ציבורי ולתת לו שירות המיועד לכלל הסטודנטים;
- ▶ חל איסור על קביעת תנאים שלא ממין העניין שימנעו או שיגבילו, במישרין או בעקיפין את השירות שאמור לקבל הסטודנט.
- ▶ אין לתת שירות או לספק מוצר, לסטודנט עם מוגבלות, בתנאים הנופלים מאלה שבהם הוא ניתן לכלל הסטודנטים.

מימוש זכויותיו של סטודנט עם מוגבלות יהיה על פי העקרונות הבאים:

1. תוך הקפדה על כבוד האדם וחירותו והגנה על פרטיותו;
2. במסגרת השירותים הניתנים והמיועדים לכלל ציבור הסטודנטים, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בנסיבות העניין.
3. מתוך יחס אדיב ומכובד, המאפשר קבלת השירות בעצמאות, בבטיחות ובאופן שוויוני.
4. חל איסור להטיל תשלום על סטודנט עם מוגבלות בשל ביצוע התאמות נגישות הנחוצות לשם הנגשת השירות בעבורו.
5. לא יתנה נותן שירות מתן התאמות נגישות לשירות לסטודנט, בהצגת תעודה המעידה על מוגבלותו של האדם מקבל השירות, אלא אם כן נאמר אחרת.

הטכניון פועל להתאים את תנאי הלימוד עבור כל סטודנט הזקוק לכך, תוך מתן דגש למספר היבטים:

סימון מקומות ישיבה: בכל כיתה ישנם מקומות ישיבה מסומנים המיועדים לסטודנטים עם מוגבלות:

מערכות שמע: קיימות כיתות לימוד בהן מותקנות מערכות FM כיתתיות. ניתן לזהותן ע"י שלט עם הסמל הבינלאומי ללקויות שמיעה, המוצב על דלתות הכניסה.

הרצאות מוקלטות: קיימים קורסים רבים שהוקלטו בווידאו, הרצאות אלה זמינות דרך שרת הוידאו של הטכניון או דרך ה - MOODLE.

נגישות פיזית: : בוצעו וממשיכות להתבצע עבודות הכוללות בניית רמפות, הוספת מעליות במבנים השונים, שירותים נגישים נבנים בהתאם לתקנות, הונגשו דירות במעונות הסטודנטים, מוצבים שלטים נגישים ועוד.



¹ בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות לנגישות השירות) 2013 סעיף 87.



סוגי המוגבלויות²

אנשים עם מוגבלות שמיעה

מוגבלות שמיעה (כבדות שמיעה וחירשות) היא מוגבלות חושית הנובעת מהפרעה מבנית או תפקודית במערכת השמע. המונח "אנשים עם מוגבלות שמיעה" כולל את אוכלוסיית כבדי השמיעה ואת אוכלוסיית החירשים. ההבחנה בין שתי האוכלוסיות אינה חד-משמעית, ותלויה בהגדרות ואדיולוגיות קליניות (דרגת הירידה בשמיעה), תפקודיות או/וגם חברתיות/תרבותיות. רוב האנשים עם מוגבלות שמיעה הם כבדי שמיעה שיש להם שרידי שמיעה תפקודיים, היכולים בדרך כלל לשמוע את צלילי הדיבור (עם או ללא עזרי שמיעה), דוברים שפה מדוברת (oral) ונעזרים בקריאת דיבור (התבוננות בפניו ובשפתיו של הדובר) על מנת להשלים את המידע השמיעתי. הקושי בתקשורת גובר כאשר התנאים האקוסטיים הם ירודים עקב רעשי רקע, זמן הדהוד גבוה ומרחק מהדובר. קיימים שני עקרונות מרכזיים בהנגשת המרחב והשירות עבור אנשים עם מוגבלות שמיעה:

- יצירת תנאים אקוסטיים משופרים לתקשורת;
- שימוש במגוון טכנולוגיות עזר המהווים תחליף או/וגם תמיכה לשמיעת המידע הקולי.

אנשים עם מוגבלות ראייה

מוגבלות ראייה יכולה להיות מאופיינת על ידי אחד המצבים הבאים: היעדר ראייה מוחלט, פגם בחדות הראייה (טשטוש התמונה הנקלטת או היעלמות קטעים ממנה), הגבלת שדה הראייה, עיוות בראייה או עיוורון צבעים. ניתן לשפר את השימוש בשרידי הראייה על ידי הגדלת נראות האובייקטים באמצעים שונים כגון: שימוש בניגוד חזותי, שינוי גודל הכיתוב והצורות, ויסות רמות האור ותכנון המרחב באופן סימטרי ופשוט. חלק מבין האנשים עם מוגבלות ראייה מתניידים באופן עצמאי, חלקם מתניידים בעזרת מלווה, חלקם משתמשים במקל ארוך לניידות ומיעוטם משתמשים בכלב נחייה או במכשור אלקטרוני.

אנשים עם מוגבלות תקשורתית

אנשים עם מוגבלות תקשורתית הינם אנשים עם מוגבלות בשימוש בשפה המדוברת או/וגם הכתובה לשם תקשורת עם הזולת. אנשים עם מוגבלות תקשורתית יכולים להסתייע בתקשורת תומכת או חלופית, כלומר בכל אמצעי תקשורת התומך בדיבור או בכתיבה הלקויים או מחליף אותם ומאפשר לאדם להביע את עצמו. על מנת לגשר על הפער בין היכולת הקוגניטיבית ובין היכולת להביע את הצרכים של האדם עם המוגבלות התקשורתית משתמשים לרוב בשתי דרכים:

- תקשורת ללא עזרים כוללת: שפת גוף, הפקת קולות או הברות וחלקי מילים, שפת סימנים, מחוות, מיקוד מבט והצבעה.
- תקשורת עם עזרים לתקשורת תומכת וחלופית.

אנשים עם מוגבלות תנועה

מוגבלות תנועה היא מוגבלות פיזית המתבטאת בדרך כלל בפגיעה באחד התפקודים או יותר המפורטים להלן: תפקוד הגפיים העליונות או/וגם התחתונות, יכולת הניידות, ההליכה, ביצוע תנועות גו או ראש, שמירה על שווי המשקל, תיאום תנועות שונות (קואורדינציה) ונשימה. במקרים מסוימים מוגבלות תנועה עשויה להתבטא גם באי-יכולת לדבר באופן ברור (לדוגמה: בעקבות שיתוק מוחין, לאחר שבץ מוחי). טווח היכולות הפיזיות של אנשים עם מוגבלות תנועה רחב מאוד ושונה מאדם לאדם. לעיתים קרובות לא ניתן להבחין כי לאדם מוגבלות תנועה או להעריך את מידת הקושי, גם כשמדובר במוגבלות בניידות. מכיוון שרוב האנשים עם מוגבלות בניידות מתקשים להתגבר על מרחקים גם כשהדרך נגישה, חשובה עבורם במיוחד הזמינות של מידע ברור, אמין ונגיש לגבי המרחק והדרך הנגישים והקצרים ביותר אל היעד.





אנשים עם לקות למידה או/וגם הפרעת קשב

לקות למידה

לקות למידה כוללת בין היתר:
קושי ניכר בקריאה (דיסלקציה), קושי ניכר בכתיבה (דיסגרפיה), קושי ניכר בתפיסה מתמטית (דיסקלקוליה), קושי ניכר בהתארגנות בסביבה (דיספרקסיה).
לאנשים עם לקות למידה מאפיינים כגון: קשיים מתמשכים בעיבוד מידע, בתפיסת מידע שמיעתי, בהבנת הוראות, בזכירה, בהבנת השפה המדוברת, בהבנת קודים חברתיים ובהתמצאות במרחב. אנשים אלה מאופיינים בפער בין יכולתם הקוגניטיבית לבין תפקודם בפועל.

הפרעת קשב

הפרעת קשב כוללת: הפרעת קשב וריכוז, אימפולסיביות והיפראקטיביות. לאנשים עם הפרעת קשב מאפיינים כגון: ירידה בקשב ממושך או/וגם סלקטיבי, חוסר יכולת לווסת את ההתנהגות, חוסר תשומת לב לפרטים, קושי לעקוב אחר הוראות, פעלתנות יתר, קושי לעמוד ללא תנועה, דיבור ללא הפסקה, התפרצויות, תנועות לא רצויות.

אנשים עם מוגבלות נפשית

מוגבלות נפשית הינה תסמונת התנהגותית או/וגם פסיכולוגית הקשורה בקושי, במצוקה או בלקות בתחום תפקודי כלשהו. ההגדרה של מוגבלות נפשית מכילה בתוכה את הפן התפקודי, החברתי והנפשי-חברתי. קשת האבחנות הקיימות למוגבלות נפשית היא רחבה מאוד וכוללת בתוכה הפרעות במצב הרוח (הפרעה דו-קוטבית ודיכאון), הפרעת חרדה (בעת (phobia), הפרעה טורדנית-כפייתית (OCD), הפרעה בתר-חבלתית (פוסט-טראומתית) ומחלות נפשיות כדוגמת סכיזופרניה. אחד המאפיינים של מוגבלות נפשית היא תנודתיות המחלה ועצמת הגלים שבה. כפועל יוצא, ניכר שוני תפקודי רב בין מצב של התקף לבין מצב של הפוגה (remission) במהלך המחלה. הגורמים העיקריים שעלולים להגביל או למנוע את שילובם של אנשים עם מוגבלות נפשית בחברה קשורים ברגישות יתר/תת רגישות חושית למגע, לאור, לצליל ועוד.

נוסף על המתואר לעיל, חשוב לציין את "האי-נראות" של המוגבלות הנפשית. אי-נראות המוגבלות מקשה את היכולת של החברה (society) ושל נותני שירותים בפרט - לזהות אנשים עם מוגבלות נפשית ולהציע להם התאמות ומענה הולם לצורכיהם.

אנשים בספקטרום האוטיסטי:

אוטיזם הוא לקות הפוגעת ביכולת לקלוט מסרים מן הזולת ולפתח קשרים חברתיים הדדיים באופן תקין. המוגבלות מאופיינת בפגיעה רחבה **בשלושה תחומי התפתחות: תפקוד חברתי, תקשורת והתנהגות.**

אוטיזם מתאפיין בהתפתחות מוגבלת או חריגה מאוד בכל שלושת התחומים. יחד עם זאת, בתוך הספקטרום האוטיסטי ישנם אנשים עם קשיים ועם יכולות במגוון רמות ובמגוון תחומי חיים ותפקוד. אנשים בספקטרום האוטיסטי נוטים להיות "מוצפים" מעודף גירויים חיצוניים, ולפעמים הם זקוקים למידה מסוימת של גירויים לצורך תפקוד.



בעלי תפקידים העוסקים בהיבטי הנגישות בטכניון:

ראש יחידת מנהל ולוגיסטיקה- יחידת מנהל ולוגיסטיקה | **דקלה נחמן**
adminlogisti@technion.ac.il

ראש היחידה לקידום סטודנטים- לשכת דיקן הסטודנטים | **דליה פלד**
pdalia@technion.ac.il

רכז נגישות פיסית- אגף בינוי ותחזוקה | **משה ווליק**
moshev@technion.ac.il

רכזת העסקת עובדים עם מוגבלויות- אגף משאבי אנוש | **ענבר דה חודה**
inbarde@technion.ac.il

מנהלת מעונות הסטודנטים- לשכת דיקן הסטודנטים | **אורלי רוטר**
orly.rotter@technion.ac.il

